

Αρχιμανδρίτης Βασίλειος Γοντικάκης

/ [Αγιορείτικα](#)

Ο π. Βασίλειος γεννήθηκε στις 8.2.1936 στο Ηράκλειο της Κρήτης, ο δεύτερος από τα όχτώ παιδιά του μαθηματικού και διευθυντή του εκπαιδευτηρίου «Κοραής» Κωνσταντίνου Γοντικάκη. Η μητέρα του Χρυσή ήταν μικρασιάτισσα.

Σπούδασε θεολογία στην Αθήνα. Συνδέθηκε με την αδελφότητα «Ζωή» από τα μαθητικά του χρόνια κι έγινε δόκιμο μέλος της. Αποχώρησε όμως από αυτήν λίγο μετά την αποφοίτησή του, επηρεασμένος από τον Δημήτριο Κουτρουμπή ο οποίος τον μύησε στην πατερική και λειτουργική θεολογία της Εκκλησίας μας.

Οι υπόλοιποι μαθητές του Κουτρουμπή που έφυγαν κι αυτοί από τη «Ζωή» είναι οι Αναστάσιος Γιαννουλάτος (ο μετέπειτα αρχιεπίσκοπος Αλβανίας), π. Ευσέβιος Βίττης, π. Γρηγόριος Χατζηεμμανουήλ (του κουτλουμουσιανού Κελλίου του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου), Χρήστος Γιανναράς και Παναγιώτης Νέλλας. Σε μιάν επίσκεψή του στο Άγιον Όρος ως τεταρτοετής φοιτητής το 1958 γνώρισε τον όσιο Παΐσιο, με τον οποίο άρχισε να αλληλογραφεί, κι από τότε αγάπησε τον Άθω. Μετά τη στρατιωτική θητεία του, εκάρη μικρόσχημος μοναχός στην Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Επανωσήφη και χειροτονήθηκε διάκονος και πρεσβύτερος από τον

αρχιεπίσκοπο Κρήτης Ευγένιο το 1961.

Αφού δίδαξε στη Μέση Εκπαίδευση για ένα χρόνο, το 1962 πήγε στο Παρίσι για μεταπτυχιακές σπουδές στον άγιο Σέργιο αλλά και στη Θεολογική Σχολή της Λυών. (Παράλληλα διδάχτηκε και την αγιογραφία από τον Λεωνίδα Ουσπένσκι.) Δεν ολοκλήρωσε όμως τη διδακτορική διατριβή του, γιατί τον κατέφλεγε ο πόθος της αναχωρήσεως.

Αφού υπηρέτησε ένα εξάμηνο στις Βρυξέλλες ως εφημέριος, το 1965 ήρθε στο Άγιον Όρος, στην ιβηριτική Σκήτη του Τιμίου Προδρόμου, στην Καλύβη των Οσιομαρτύρων Ιακώβου, Διονυσίου και Ιακώβου, για να μονάσει κοντά στον όσιο Παΐσιο, ο οποίος από το 1964 ασκήτευε σ' ένα καλυβάκι που είχε φτιάξει δίπλα στο Παλαιό Κυριακό της Σκήτης. Επορίζετο τα προς το ζην από την αγιογραφία. Από το 1966 ασκήτευε μαζί του κι ο π. Γρηγόριος Χατζηεμμανουήλ.

Το 1968 η Ιερά Κοινότης του Αγίου Όρους κάλεσε τον όσιο Παΐσιο να επανδρώσει την τότε ιδιόρρυθμη Ιερά Μονή Σταυρονικήτα που είχε μείνει με τρεις μοναχούς κι ήταν μισοερειπωμένη. Αυτός πήρε μαζί του τους π. Βασίλειο, Γρηγόριο και κάποιους άλλους, έκειρε τον π. Βασίλειο μεγαλόσχημο κι εγκαταστάθηκαν εκεί, με τον π. Βασίλειο ηγούμενο του νέου κοινοβίου.

Η αδελφότητα αυξήθηκε γρήγορα σ' αυτήν τη φτωχή και μικρή μονή, κι ο π. Βασίλειος αναλώθηκε στην αναστήλωσή της, εξευρίσκοντας χρήματα από διάφορες πηγές και καταβάλλοντας προσωπική εργασία μαζί με τους υποτακτικούς του. Αυτή ήταν και η αρχή της σύγχρονης μας αναγεννήσεως του Αγίου Όρους, εφ' όσον μετά την κοινοβιοποίηση της Σταυρονικήτα μετατράπηκαν σε κοινόβια και οι υπόλοιπες επτά ιδιόρρυθμες μονές, ενώ άλλες μονές επανδρώθηκαν με νέες συνοδείες.

Η Μονή Σταυρονικήτα έγινε πόλος έλξεως για πλήθος νέων και διανοούμενων, καθώς ο π. Βασίλειος παρουσίαζε την Ορθόδοξη Εκκλησία και τη θεολογία της μ' ένα ζωντανό και θελκτικό τρόπο, χωρίς τις αγκυλώσεις με τις οποίες την είχαν συνδέσει μέχρι τότε. Τις δεκαετίες 1980 και 1990 ήταν η γνωστότερη αγιορείτικη φωνή προς τον έξω κόσμο κι έκανε δεκάδες ομιλίες σε πολυπληθή ακροατήρια, κυρίως φοιτητών και νέων.

Το 1990 ανέλαβε τη μέχρι τότε ιδιόρρυθμη μεγάλη Μονή Ιβήρων, στην οποία εγκαθιδρύθηκε ως ηγούμενος από τον τότε μητροπολίτη Φιλαδελφείας, τον σημερινό Οικουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαίο, στην πανήγυρή της, στις 15/28 Αυγούστου. Και εκεί επιδόθηκε με ζήλο στην αναστήλωση και την αναδιοργάνωση της μοναστικής ζωής της, αλλά και στην έκδοση πολλών βιβλίων που προβάλλουν

την πνευματική και πολιτιστική κληρονομιά της, με τη συνεργασία κορυφαίων επιστημόνων και καλλιτεχνών.

Το 2005 παραιτήθηκε από την ηγουμενία, παραδίδοντας τη σκυτάλη στον π. Ναθαναήλ. Συνέχισε όμως να μετέχει στη ζωή της αδελφότητας με τις συμβουλές που πήγαζαν από την πλούσια πνευματική εμπειρία και τις γνώσεις του. Σε μιάν άλλη πανήγυρη, τη φετινή, έπαθε ένα ατύχημα, χειρουργήθηκε, αλλά δεν άντεξε στις μετεγχειρητικές επιπλοκές και κοιμήθη εν Κυρίω στις 17 Σεπτεμβρίου 2025 το πρωί, έμπλεως χαράς και θείου φωτός.

Επειδή το είναι του είχε εμβαπτισθεί στην κολυμβήθρα του αγιορειτικού μοναχισμού, αρνήθηκε δύο φορές να χειροτονηθεί επίσκοπος και να διαποιμάνει είτε τη μητρόπολη Κισσάμου και Σελίνου, είτε τη Λέρου και Καλύμνου.

Έχοντας μέριμνα για τον Ιερό Τόπο, πρωτοστάτησε σε πολλές παρεμβάσεις της αγιορειτικής πολιτείας στη ζωή του Γένους μας, εργαζόμενος παράλληλα και για την εξεύρεση πορων για την αναστήλωση των αγιορειτικών καθιδρυμάτων.

Λόγω δε της ακραιφνούς εκκλησιαστικής συνειδήσεώς του, βοήθησε το Οικουμενικό Πατριαρχείο με πολλούς και ποικίλους τρόπους, ώστε η λαμπάδα του Φαναρίου να εξακολουθεί να φωτίζει ακοίμητα το Γένος μας και την Οικουμένη, και δεν είπε ποτέ όχι όταν αυτό ζήτησε τη βοήθειά του.

Σημάδεψε και την ορθόδοξη θεολογία με τις ομιλίες και τα βιβλία του (κυρίως με το πρώτο, το Εισοδικόν) παρουσιάζοντάς την ως βίωμα που έρχεται μετά από πολύν ασκητικό αγώνα και διά της μετοχής στα μυστήρια, τη λατρεία και την υμνογραφία της Εκκλησίας μας.

Προέβαλε τους αγίους Πατέρες, ιδιαίτερα τον αββά Ισαάκ τον Σύρο (η Μονή Ιβήρων έφερε εις πέρας την κριτική έκδοση των έργων του) και επεσήμανε τη σχέση τους με μεγάλους φιλοσόφους και καλλιτέχνες, όπως τον Ηράκλειτο και τον Ντοστογιέφσκι, τους οποίους υπεραγαπούσε. Έτσι, έριξε γέφυρες προς πολλά ανήσυχα πνεύματα της εποχής μας τα οποία συνδέθηκαν μαζί του.

Τα βιβλία του (όλα, εκτός από δύο, σε περισσότερες από μία εκδόσεις):

1. Είσοδικόν. Στοιχεῖα λειτουργικῆς βιώσεως τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνότητος μέσα στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία
2. Θεολογικὸ σχόλιο στὶς τοιχογραφίες τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σταυρονικήτα
3. Ἡ παραβολὴ τοῦ ἁσώτου υἱοῦ
4. Τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ ἡ παιδεία τοῦ Γένους μας
5. Ἀββᾶς Ἰσαὰκ ὁ Σῦρος. Ἐνα πλησίασμα στὸν κόσμον του
6. Κάλλος καὶ ἡσυχία στήν ἀγιορειτικὴ πολιτεία

7. Λειτουργικός τρόπος
8. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι
9. Τὸ κάλλος θὰ σώσῃ τὸν κόσμον
10. Ἡ ὑγεία που νικᾷ τὸν θάνατον
11. Ἀπολυτίκιον. Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός
12. Ὁ Βασιλεὺς τῆς Δόξης
13. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς Μεγάλῃς Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας
14. Ἡ Μεγάλη Ἰδέα ἐνὸς μικροῦ λαοῦ
15. Ἀποτυπώματα
16. Ἡράκλειτος. Κλέος ἀέναντον θνητῶν.